

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **K. M. A. E.**, zast. advokátem Mgr. Umarem Switatem, se sídlem Kloknerova 2212/10, 148 00 Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, o námitce podjatosti žalobce proti soudcům Krajského soudu v Praze,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Praze JUDr. Eva Havlová, JUDr. Dalila Marečková, Olga Stránská a JUDr. Věra Šimůnková **n e j s o u** vyloučeny z projednávání a rozhodnutí této věci.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 4. 9. 2006 podanou u Krajského soudu v Praze se domáhá žalobce zrušení správního rozhodnutí žalovaného ve věci azylu ze dne 25. 8. 2006, sp. zn. OAM-1032/LE-07-07-2006, kterým žalovaný žádost žalobce o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), v platném znění.

Jak vyplývá z předloženého soudního a správního spisu, žádost o azyl podal K. M. A. E., nar. X, státní příslušnost E., dne 25. 8. 2006 zejména proto, že nenašel ve vlasti práci ve svém oboru a z Egypta odletěl, aby finančně pomohl svým pěti sourozencům, tedy z ekonomických důvodů. Původně zamýšlenou destinací jeho cesty byla Moskva, ale v letadle cestou do Prahy se dozvěděl, že když zde vystoupí, dostane tu azyl (včetně bydlení, finanční pomoci a práce). Podle obdržených informací o azyl požádal s tím, že uvedl, že o něj žádá kvůli práci.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce žalobu, kterou projednává pod sp. zn. 48 Az 72/2006 Krajský soud v Praze. Správní rozhodnutí bylo doručeno žalovanému dne 31. 8. 2006. Žaloba proti němu byla podána žalobcem 7. 9. 2006. Dne 26. 9. 2006 doručil žalovaný soudu své vyjádření k žalobě, ve kterém navrhnul zamítnutí žaloby.

V žalobě požádal žalobce o nařízení jednání a ustanovení tlumočnicka do jazyka arabského. Ten byl žalobci přidělen usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2006 (č. 1. 14). Jednání bylo nařízeno na 19. 10. 2006. Předvolání bylo doručeno dne 4. 10. 2006 žalobci, téhož dne tlumočnicku a žalovanému dne 3. 10. 2006. Dne 12. 10. 2006 bylo doručeno soudu sdělení právního zástupce žalobce advokáta Mgr. Umara Switata, se sídlem Kloknerova 2212/10, 148 00 Praha 4, o převzetí právního zastoupení, plná moc, návrh na doplnění dokazování o listiny, které se nacházejí v Káhiře a žádost o odročení jednání. Odročené jednání se mělo konat dne 20. 10. 2006. S tímto termínem zástupce žalobce souhlasil, když jej při nahlížení do spisu osobně převzal. Zástupce žalobce doručil soudu opětovnou žádost o odročení ze dne 18. 10. 2006.

Dne 20. 10. 2006 byla Krajskému soudu v Praze doručena námitka podjatosti (č. 1. 25). Právní zástupce žalobce v ní uvádí: *„Jménem svého mandanta a v jeho zastoupení vznáším námitku podjatosti Krajského soudu v Praze, neboť klient se bezprostředně před jednáním, a to dne 16. 10. 2006 dozvěděl informaci, že z strany soud je předem rozhodnutí o jeho právně věci vedené pod sp. zn. 48 Az 72/2006. Můj mandant se domnívá že soud se nebude pečlivě zabývat s návrhy na doplnění dokazování ani pečlivě zjišťování skutkového stavu věci. Můj mandant má pochybnosti o nepodjatosti soudu, neboť podle jeho názoru soud se snaží jeho žádost zamítnut před uplynutím 45denní lhůty ode dne podání žaloby a aby tak znemožnil ho jako účastník řízení doplnit důkazy, jejichž opatření z jiné země je časově náročné a zároveň za stavu, kdy mandant nemá sám možnost do své země telefonovat a tak požadovat zaslání listinných důkazů. Proto mandant se cítí, že soud není nestranný se zřetelem na způsob projednávání věci. Žalobce doplní důvody, které jej vedou k námitce podjatosti a doplní o konkrétní skutečnosti do 7 dnů.“*

Téhož dne, tj. 20. 10. 2006, odmítl žalobce účast na nařízeném jednání (č. 1. 27) a poukázal na svůj zdravotní stav, který mu brání v účasti. Jak vyplývá ze zdravotní zprávy, lékař po prohlídce uvedl do zápisu, že „žalobce si během pobytu na nic nestěžoval, t. č. má pouze bolesti II. prstu pravé ruky po nakopnutí, potíže 14 dnů. Po stránce oběhového a zažívacího systému bez potíží.“

Do dne tohoto rozhodnutí Nejvyšším správním soudem nebyla námitka žalobce o podjatosti nijak doplněna, rozšířena nebo jinak podložena.

Ke vznesené námitce se vyjádřily soudkyně Krajského soudu v Praze JUDr. Eva Havlová, JUDr. Dalila Marečková, Olga Stránská a JUDr. Věra Šimůnková. JUDr. Eva Havlová dne 28. 11. 2006 písemně prohlásila, že v předmětné věci nemá žádný vztah k účastníkům řízení, k zástupci žalobce ani k uvedené věci. JUDr. Věra Šimůnková dne 28. 11. 2006 písemně uvedla, že k účastníkům ani k věci nemá žádný poměr. Olga Stránská dne 30. 11. 2006 písemně sdělila, že k účastníkům, zástupci žalobce ani projednávané věci nemá žádný vztah a necítí se ve věci podjata. Dne 11. 12. 2006 stvrdila písemně JUDr. Dalila Marečková, že k účastníkům řízení ani k předmětné věci nemá žádný poměr.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále „s. ř. s.“) jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané

věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Z obdobných důvodů je vyloučena i jiná osoba, která se bezprostředně podílí na výkonu pravomoci soudu a též tlumočnická a znalecká. Všechny tyto osoby, které zjistí důvod své podjatosti, oznámí tuto skutečnost v souladu s ustanovením § 8 odst. 3, resp. 4 s. ř. s. a mohou provést pouze úkony, které nesnesou odkladu.

Podle odst. 5 téhož ustanovení může podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnická nebo znalce namítnout účastník nebo osoba zúčastněná na řízení. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl(a); zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnická nebo znalce, rozhodne o ní senát po jejich vyjádření.

Předpokladem pro zajištění záruky správného a spravedlivého rozhodnutí je, aby v řízení jednal a rozhodoval soudce nepodjatý a nestranný, který není v žádném osobním stavu k účastníkům a k jejich zástupcům a který není nikterak zainteresován na výsledku řízení. Proto důvodem vyloučení soudce je soudcův poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, přičemž zákon dále vylučuje soudce, který věc již projednával a nebo o ní rozhodoval v jiném stupni, v předchozím soudním řízení nebo v řízení u správního orgánu. Poměr k věci vyplývá především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci; tak je tomu v případě, kdyby byl sám účastníkem řízení, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být vedlejším účastníkem). Vyloučen je také soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem než z dokazování při řízení (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování). Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být také založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, např. vztahem přátelským či naopak zjevně nepřátelským. Zákon vylučuje, aby důvodem pochybnosti o soudcově nepodjatosti mohly být okolnosti, které spočívají buď v jeho postupu v řízení v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. V postupu soudce při projednávání konkrétní věci se totiž projevuje samotný výkon soudnictví a tyto okolnosti samy o sobě nemohou být důvodem k pochybnosti o nepodjatosti soudce.

Žalobce ostatně žádný z těchto důvodů vedoucích k vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v dovolání netvrdí ani blíže nekonkretizuje a podjatost spatřuje ve způsobu vedení řízení. Jak vyplývá ze znění citovaného ustanovení, zákon vyloučení soudce s takovými okolnostmi nespojuje, a nelze proto v rozhodování soudce v dané věci spatřovat důvod pro jeho vyloučení.

Záruka toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce, je integrální součástí práva na spravedlivý proces. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování. Zákonodárce, vědom si těchto skutečností, v procesních předpisech stanovil procesní postup (§ 8 s. ř. s.), jenž musí být realizován v případě, kdy se vyskytne pochybnost o tom, zda ten který soudce skutečně naplňuje principy své nezávislosti a nestrannosti. Účelem takového právního postupu je především zajištění toho, aby vydané soudní rozhodnutí nemohlo být posléze jakkoli zpochybnováno. Proto se o námitce rozhoduje před rozhodnutím ve věci samé.

Požadavek vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti patří do rámce základního práva na zákonného soudce (cit. z nálezu Ústavního soudu spis. zn. III. ÚS 200/98).

Podle ustálené judikatury stačí k podání námitky o vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci mít pochybnosti o nepodjatosti soudce, není třeba skutečně prokázané podjatosti (sp. zn. I. ÚS 167/94). Rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01).

Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce. Subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoli legitimní pochybnost (srov. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a další proti Francii, 1998, cit. z nálezů Ústavního soudu spis. zn. II. ÚS 369/04, 370/04).

Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat šířeji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje (cit. z nálezu Ústavního soudu I. ÚS 371/04).

Vznesení námitky podjatosti pak ovšem nepochybně oddaluje možnost soudu rozhodovat ve věci samé. Dysfunkční návrhy, jakkoli mohou být samy o osobě z hlediska litery zákona i deklarovaného účelu oprávněné, mohou naplnění sledovaného cíle bránit. Např. jsou-li podávány bez ohledu na celkovou procesní situaci a jsou-li podávány na základě interpretace provedené v izolovaném kontextu jednoho ustanovení (cit. z usnesení Ústavního soudu spis. zn. I. ÚS 315/03).

K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat.

Nejvyšší správní soud po předložení spisu přezkoumal v rozsahu námitky předložený spis a předcházející řízení. Námitku podala oprávněná osoba – žalobce prostřednictvím svého právního zástupce. Důvod námitky podjatosti ze dne 19. 10. 2006 podle jeho vlastního podání se dozvěděl žalobce 16. 10. 2006, nebylo to při jednání a námitku podal faxem dne 20. 10. 2006 a poštou dne 18. 10. 2006. Námitka tedy byla podána včas. Jako důvod námitky žalobce uvádí, že se dozvěděl, že je předem o jeho právní věci rozhodnuto. Na podporu tohoto svého tvrzení však neuvádí žádný důvod. V námitce uvádí, že se soud snaží rozhodnout o věci

před uplynutím 45denní lhůty a znemožnit tak účastníku řízení doplnit důkazy, které má opatřit z jiné země.

Obecné konstatování bez jakýchkoli argumentů a jejich souvislostí nemůže být úspěšnou námitkou podjatosti, neboť žalobce neuvedl jasně a srozumitelně určité úkony, ze kterých by bylo možno vůbec dovozovat anebo ve kterých by bylo možno spatřovat podjatost konkrétní osoby k účastníkům nebo věci. Žalobce neuvádí žádný důvod, jaký by měl některý ze soudců Krajského soudu v Praze mít na výsledku sporu. Neuvádí rovněž žádný důvod neobjektivnosti vedení řízení a rozhodování. Nenabízí a nenavrhuje žádné skutečnosti či okolnosti a důkazy k jejich prokázání, které by svědčily o nestrannosti soudce, či soudců. Námitkou podjatosti nemůže žalobce vyjadřovat svůj nesouhlas či nespokojenost s vedením sporu a rozhodováním ve věci a nahrazovat tak jiné procesní prostředky. Neuvádí relevantní důvody pochybnosti o podjatosti soudce či jiné osoby. Nespecifikuje ani, jak a od koho, odkud se dověděl, proč a co má být důvodem zamítnutí jeho žaloby, ani jak a kdo dospěl k závěru, že soudce již uzavřel procesní postup vedoucí k jeho rozhodnutí a s jakým výsledkem. Jde pouze o subjektivní náhled, ničím nepodepřený. Rozhodnutí soudce o žalobě zatím učiněno dle předložených podkladů není a bude vyjádřeno až v jeho písemném vyhotovení. Žalobce rozpor dosavadního řízení s právními předpisy v ničem nenamítá a svoje subjektivní domněnky nedokládá ani důkazy ani přesvědčivými argumenty. V tomto světle se jím vznesená námitka podjatosti může jevit jako zcela účelová.

Z důvodů uvedených výše Nejvyšší správní soud neshledal vznesenou námitku podjatosti soudců Krajského soudu v Praze JUDr. Evy Havlové, JUDr. Dalily Marečkové, Olgy Stránské a JUDr. Věry Šimůnkové důvodnou a proto rozhodl tak, jak je uvedeno výše. Uvedené soudkyně nejsou vyloučeny z projednávání v této věci a budou v ní nadále rozhodovat.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. ledna 2007

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu